

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

De gaudijs beatorum ex visio[n]e dei: ex dotatione corporum: [et] loci
habitatione. Sermo. ij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

De beatitudine sanctorum.

et animi: et nihil permanere sub sole.
Tertio id quare in presenti vita nul-
 lus potest esse beatus dicitur mortalita-
 tis. Deus quippe ad mortem tendimus cuius
 manus potentissimas nullo ingenio:
 nulla virtute: nulla arte: nullo precio euita-
 re valeamus. Instat ceruicibus nostris.
 Et secundum Augustinum. de ciuitate dei. c. vii. bea-
 titudo sine immortalitate esse non potest.
 Si quis igitur dixerit aliquem beatum eo
 quod diuitiis affluat: statim ridebo. Non
 sic: non sic: quod diuites moriuntur. Si quis
 affirmauerit alium esse beatum eo quod omnibus
 delictis huius seculi perfruat. Ad hoc
 respondere debet. nequaquam sic est: quod post bre-
 uem hanc vitam omnes homines moriuntur.
 Si quis beatum reputauerit eum qui orbem vni-
 uersum dominaretur. Clamabo et ego quod nec
 regna sue imperia beatum hominem reddunt.
 quoniam et principes et reges et purpurati et
 imperatores omnesque domini moriuntur. Ideo
 hec consideras Augustinus. in prima parte super
 putationem sic ait: Vita hec vita mise-
 ra: vita incerta: vita laboriosa: vita in-
 munda: vita domini malorum: regina super-
 borum: plena miseria et erroribus: que non
 est dicenda vita sed mors in qua momen-
 tis singulis morimur per varios muta-
 bilitatis defectus: diuersis generibus
 mortis. Nunquam ergo quod diu viuimus in
 hoc mundo possumus dicere vitam quam
 humores tumidant: dolores extenuant:
 ardores excitant: acra morbidant: esce
 in sanitate ieiunia macerant: ioci dissol-
 uunt: tristitie consumunt: sollicitudo con-
 artat: securitas hebetat: diuitie iactant
 paupertas deiecit: inuictus extollit: senes-
 ctitas incuruat: infirmitas frangit: me-
 ros depmit: et his omnibus malis mors su-
 ribanda succedit: si quis gaudio istius mi-
 sere vite finem imponit: ita ut eum esse de-
 fieri: nec fuisse putetur. hec ille. Item
 Augustinus. li. soliloquiorum dicit: Vita meavi-
 ta caduca: vita que quanto magis cre-
 scit: tanto magis decrescit: quanto magis
 procedit: tanto magis ad mortem accedit.
 Vita fallax et vmbatica: plena laqueis
 multis. Nunc gaudeo: sepe tristor: nunc

vigiliorum: nunc infirmior. Nunc uiuo: statim
 morior: nunc felix apparebo spem miser:
 nunc rideo: iam fletor: sicque omnia mirabili-
 tati subiacent: ut nil vna hora vno sta-
 tu permaneat. Hinc timor: hinc tremor:
 hinc fames: hinc sitis: hinc calor: hinc
 frigus: hinc languor: inde dolor: exuberat.
 Subsequitur his omnibus inopinata
 mors: que mille modis miseros homines
 quotidie rapit. Hunc necat febribus:
 illum opprimit dolores: hunc consumit
 fames: illum siti extinguit: illum homo suffo-
 cat: quis: hunc perimit flammis: hunc in-
 terimit laqueo: illum dentibus bestiarum
 fortium deuorat: hunc trucidat ferro: il-
 lum veneno corrumpit: alterum homo in-
 rino terrore miseram vitam finire compellat.
 Et nunc super hec omnia magna est miseria:
 quod cum nobis sit certum morte: ignorat homo
 finem suum: et cum stare putat: tollit et perit
 spes eius. Nescit autem homo quid vel ubi: vel
 quomodo moriatur: et tunc est certum quod mori
 oporteat. hinc ille. Quare vita presens
 beata esse minime potest. Et ideo cum
 Lactantius. concludimus dicere in libro. Summa
 bonum quod beatus facit non potest esse nisi in
 ea religione atque doctrina cui spes im-
 mortalitatis adiuncta est. Ergo et demum
 opera ne decipiamur temporalium bonorum
 suauitate: atque mundum audacter sub pe-
 dibus habeamus: eorum tamen pramur ut sic
 tandem perueniamus ad fruitionem illam
 beatam: ad quam nos perducatur iesus
 filius dei qui cum patre et spiritu sancto uiuit et
 regnat in secula seculorum. Amen.

De gaudiis beatorum qui letabunt ex vi-
 sione dei et dotatione corporum atque habi-
 tatione in celo empyreo. Sermo. ii.

Fultabunt san-
 cti in gloria. Illuminati per
 prophetas dei sunt ista origi-
 nalis precepta. cetera. Licet ar-
 ta sit via que ducit ad vitam
 quam est ex parte virtuosorum actuum: in his
 hominum facillima atque suauis ex conside-
 ratione futuri premij. Inquit enim Orige-
 nes super epistolam pauli. Spes futurorum la-

verbum requirit parit. Hinc Hieronymus Eustochiam virginem in epla ad eandē comonere: vt allucietes blanditias seculi ad quem hūana communiter inclinat paradisi recordatiōe paulcet. Sic ergo. Quoties te vana seculi delectat ambitio. Quoties tibi videris aliquid gloriosum ad paradysum mere trāf gredere: et cē incipe quod futura es. Egre dicitur queso paulisp de carcere corporis tui et presentis laboris mercedem ante oculos depinge: quā oculus nō vidit et auris nō audiuit: nec in cor: hōis ascēdit. hec ille. Recurro vt in via dñi expedius fortiusq; benevivendo ambulemus: decreui in presentia sermōe de gaudio bñōrum vba facere. Quod vtiq; qd fit in mentem ostēdemus maxime ppter tria.

Primo propter dei visionem: fructuōsem: et tensionem.

Secundo propter corporis dotationem et sensuum perfectionem.

Tertio propter loci habitationem: locationem: et liberationem.

Qualiter pōt videre essentiam diuinam hō vel angelus: et quomō nō oēs vidēt illā equaliter: et quāra sit in illa visione iocunditas et delectatio. Cap. i.

Primo ostendamus qd sit cognitiosum gaudium beatorum propter deivisionem de qua tria sunt consideranda.

Primum dicitur possibilitas.

Secundum inequalitas.

Tertium iocunditas.

Primum considerandū dicitur: possibilitas. Ubi inuestigandū est: vtrū possit quis hō vel angelus videre deū in sui essentia sine facie ad faciē. Et pro pte vera et affirmatiua dicim⁹ qd sic. Nam vt dicunt doctores in. iij. dist. xlii. Et est de hoc glosa sup illud ps. xc. Ostendā illi salutare meū. Zota merces est visio. Et ad hoc facit autoritas apli q. i. ad Cor. iij. c. ait: Videmus nunc p speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. Et iterū ibi: Nunc cognosco ex parte: tunc cognosceā sicut et cognitus

sum. Et xps Matth. v. ait: Beati mundo corde: qui ipsi deum videbunt. Et Matth. xvij. Angeli eorum in celis sp vident faciem patris mei qui in celis est. Sed nōnulli arguūt contendētes probare qd nulla creatura pōt videre diuinam essentiam. Et hoc tripliciter.

Primo autoritate.

Secundo ratione.

Tertio exemplo.

Primo pbant autoritate. Nam scribitur Johannis. i. c. Deum nemo vidit vnq;. Que vba sic prosequitur Aug. ad paulam de videndo deū. Qm̄ sicut natura incorruptibilis ita et natura inuisibilis. Et Lhyso. sup Jobem exponēs dictū pcallegatū inquit: Idipm̄ quod deus est non solus propheta: sed nec angeli viderunt: nec archangeli. Quod em̄ creabilis nature est qualiter videre poterit quod increabile est? Et apostolus. i. ad Timotheum ultimo c. dicit de deo. Solus h̄ immortalitē: et lucem habitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit sed nec videre pōt. Et Dionysius lib. de mystica theologia ait: De⁹ inuisibilis est et incognoscibilis: omnē sensum superās et omnē intellectum. Qd Secūdo arguunt ratioe. Nam cognoscentis ad cognitum oportet esse proportionem: cum cognitum sit perfectio cognoscentis. Sed nulla est proportio creature ad creatorem: qz in infinitū distāt. ergo nulla creatura pōt videre diuinā essentiam. Qd Tertio illud videt posse pbari exēplo. Nam Exo. xxv. c. habet. qualiter dñs loqueret de Moysi cui apparebat in signo vel subiecta creatura. Moyses dixit. Qñde mihi gliaz tuaz: id est fm̄ Nico. de lyza. Qñde mihi teipm̄ sicut videris in glia. Et dñs rñdit ei. Nō poteris videre faciem meam. Non videbit me homo et viuet. Et infra. Posteriora mea videbis: faciem autem meam videre nō poteris. Qd Pro solatione predictorū et intelligētia veritatis notare debem⁹ tres catholicas ppositiōes sequētes.

De beatitudine sanctorū.

er Alexandro de Ales in primo volumi
ne summe. Et Bonauétura in suo. f. di.
ij. Et Tho. f. parte. q. xij. ¶ Prima veri-
tas: q̄ essentia dei videri nō potest ocu-
lis corporalibus: quia de incorporeus
est: vnde nec sensu nec imaginatione vi-
deri p̄t: sed solo intellectu. Et si dice-
retur q̄ deus potest videri ab homīe vi-
sione imaginaria: q̄ dicit Esa. vj. c. Vi-
di dominū sedentem super solium excel-
sum et eleuātū: et visio imaginaria a sen-
su originē haber: quia fantasia est mo-
tus factus a sensu h̄m actum: vt dicitur
ij. de anima. ergo deus sensibilibiter vi-
sione videri potest. Respondet Tho. q̄
in visione imaginaria non videtur ipsa
dei essentia: sed aliqua forma in imagi-
natione formata representans deū h̄m
aliquem modū similitudinis: prout in
scripturis diuina per res sensibiles me-
taphouice describuntur. ¶ Secūda p̄-
positio: q̄ nullus homoyel angelus po-
test videre diuinam essentia visione in-
tellectuali propria vi nature. Ratio est
h̄m Tho. in. ij. summe cōtra gentiles:
quia quod est superioris nature ppriū
nō potest cōsequi natura inferior: nisi
per actionem superioris nature cuius
est ppriū. Sicut aqua nō potest esse
calida nisi per actionem ignis. Videre
autē deū per ipsam essentiam diuinam
est ppriū nature diuine. Operari eū
h̄m ppriā formam est ppriū cuiusli-
bet operātis: nulla ergo intellectualis
substātia potest videre deū per diuinā
essentiam nisi deo hoc faciente. Et hoc
est quod dicitur ad Roma. vj. c. Gratia
dei vita eterna: quia videre diuinā essen-
tiam cōuenit intellectui creato p̄ gra-
tiam: non per naturam. ¶ Tertia p̄po-
sitiō: q̄ videntes per essentiam deum:
licet apprehēdāt essentiam diuinā: non
tamen illam cōprehēdunt. Vidēt nāq̄
essentiam diuinā infinitā: sed modo fi-
nito. Nam illud cōprehēdi d̄ qd̄ perfe-
cte cognoscitur. p̄fecte aut cognoscitur
qd̄ tātū cognoscit quātū cognoscibile
est. Et si illud quod est cognoscibile p̄

sciētia demonstratiua opinione teneat
tur: ex aliqua ratione. probabili conces-
pta: nō cōprehēditur puta si hoc quod
est triagulū habere tres angulos equa-
les duobus rectis aliquis p̄ demonstrā-
stratiōnē cognoscat cōprehēdit illud.
Si hō aliquis opinione eius accipiat
per hoc q̄ a sapientibus philosophis
ita dicit: nō cōprehēdit ipsus: q̄ non
pertinget ad illum perfectū modū cog-
nitionis quo cognoscibile est. Nullus
autē intellectus creatus pertingere po-
test ad illū p̄fectū modū cognitionis di-
uine essentie quo cognoscibilis est. Qu-
cū essentia diuina sit infinita infinite co-
gnoscibilis est: et intellectus creatus non
p̄t illā infinite cognoscere. In tantum
em̄ aliquis intellectus creatus diuinā
essentiā p̄fectius: vel minus p̄fecte
cognoscat: in quātū maiori vel minori lu-
mine glorie perfunditur. Cū ergo lumē
glorie in quocūq̄ intellectu creato rece-
prum: non possit esse infinitum impossi-
bile est q̄ aliquis intellectus creato deū
infinite cognoscat. Probantur ista per
Augu. qui in li. de cognitione vere vere
ait: Deus est spiritus incomprehensibi-
lis. Et in. xij. lib. de ciuita. dei. c. xvij. in-
quit: Quicquid sciētia comprehēditur
sciētis apprehensione finitur. Et idē ad
paulā de vidēdo deus. Aliud est videre:
aliud totum vidēdo cōprehēdere. Vide-
tur qd̄ necessariū presens sentitur. Com-
prehēditur qd̄ ita videtur vt eius nihil
lateat cuius fines conspici possunt. Et
cū deus sit infinitus nulli creature est cō-
prehēdibilis. Quis igit nō admiret pa-
riter et collaudet infinitā celsitudinem
summi dei: quē h̄ tot milia milia ange-
lorum et hōim clare videāt et intelligant
summe bonū: summe felicē: summe glo-
riosum: summe sapiētē: summe pulchrū
summe delectabilē: summe deherabilē
summe potentē: summe iustū: sum-
me clementē: summe dominārē: summe
regnantem: et filia. Et in his excedit ad
huc incōparabiliter cognitionē illorū.
¶ Soluēda ergo iā sunt abiecta. Et ad

meditationes atq; exemplū dicim⁹ q̄ de
 in sui essentia videri nō pōt visione cor-
 porali: neq; ppria vi mature visione in-
 tellectuali. Sed tali visione videri pōt
 cū adiutorio ipsi⁹ dei illuminātis ⁊ eleuā-
 tio intellectū creatū ad suā beatā visio-
 nem. Nec sic etiā videri pōt a creatura
 visione cōprehēnsionis vt iā est predictū.
 Ad rationē que in contrariū adducta
 fuit. Rñder Tho. q̄ pportio dī duplici-
 ter. Vno mō certa habitudo vni⁹ quā-
 titatis ad alterā. Alio mō quelibet habi-
 tudo vnius ad alterus. Hoc modo scō
 pōt esse pportio creature in deū in quā-
 tum se h̄y ad ipsum vt effectus ad cām
 aut potentia ad actū. Et fm hoc intelle-
 ctus proportionatus esse pōt ad cogno-
 scendū deū. Et vt clarius loquar. Alia
 est pportio fm quātitatem: vt pura est
 pportio aque in duobus vasis eiusdem
 cōtinentie: ⁊ sic nō est pportio inter deū
 ⁊ creaturā. Est alia pportio fm quādam
 ordinē suū sive ordinis cōuenientia: et
 sic est pportio inter guttulam aque et
 aquam oceani etiā si esset in finita. Hoc
 mō est pportio inter intellectū creatur
 angeli vel hois ⁊ ipsius deū. Et quo Au-
 gust. dicit lib. xiiij. de trini. Eo aīa imā-
 go dei est quo ei⁹ capax est et particeps
 esse pōt. Cōsidērandū de beata
 visione dei dī inēqualitas. Licet em̄ tot
 millia millū angeloz ⁊ hominū videant
 essentiam dei: tñ nō oēs equaliter vidēt
 Eū saluato: n̄ Job. xiiij. dicit: In do-
 mo p̄ris mei mansiones multe sunt. vbi
 glo. i. diuersa p̄mia meritoz. Nec autē
 inēqualitas fm Tho. vbi. s. erit p̄ h̄ q̄
 intellectus vnus habebit maiorē virtu-
 tem seu facultatē ad vidēdū deū q̄ ali-
 us. Facultas hō vidēdi deū vt dictū est
 nō cōperit intellectui creato fm suā na-
 turā: sed p̄ lumē glorie qd̄ intellectus in
 quadā deiformitate cōstituit. Eū intel-
 lectus plus participans de lumine glie
 p̄fectius deū videbit. Plus autē partici-
 pabit de lumine glorie q̄ plus habet de
 charitate. Quia vbi est maior charitas
 ibi est maus desiderium: ⁊ desiderium

quodāmodo facit desiderantē aptum ⁊
 paratū ad susceptionē desiderati. Unde
 qui plus habet de charitate p̄fectius
 eū videt ⁊ cū maiori beatitudine. Si hō
 aliquis obstaret ex verbo Jobis qui. s.
 cano. c. iij. ait: Videbimus eū sicuti est:
 sed ipse vno mō est: ergo vno mō vide-
 bitur ab oibus: ⁊ sic nō p̄fectius ab vno
 q̄ ab alio. Rēspōdere possum⁹ fm Tho-
 mā q̄ cū dicimus: videbimus eū sicuti
 est: aduerbiū determinat modū visiois
 ex parte reivise: vt sit sensus. Videbim⁹
 eū ita esse sicuti est: q̄ ipsum esse eius
 videbimus qd̄ est eius essentia. Nō autē
 determinat modus visionis ex parte vi-
 dentis: vt sit sensus q̄ ita erit p̄fectus
 modus videndi sicut est in deo p̄fectus
 modus essendi. Quare diuersitas illavi-
 dendī nō erit ex parte obiecti: q̄ idē ob-
 iectus oibus presentabit. s. dei essentia.
 Sed erit p̄ diuersam facultatē intelle-
 ctus nō naturalē: sed gloriofam. Quis
 nāq; poterit explicare q̄ pulcher q̄ ho-
 nus: q̄ pius: q̄ benignus sit creator. De
 facit certe sensus: nō sufficit intellectus
 hoc in mundo excogitare in creaturis q̄
 nihil sunt respectu creatoris. Ideo Au-
 gu. in lib. soliloquiorum. Eū cecis o-
 culis qui te non vident sol illuminans ce-
 lum ⁊ terram. Eū caligantibus oculis
 qui te videre non possunt. Eū auertē-
 tibus oculos vt non videant veritates.
 Nequeunt enim oculi assueti tenebris
 summe veritatis radios intreri: nec sci-
 unt de lum. ne aliqd̄ estimare: quoniam est
 in tenebris habitatio. Tenebras vidēt:
 tenebras diligunt: tenebras approbāt:
 de tenebris euntes in tenebras nesciūt
 vbi conuānt. Ideo nāq; si mortales mi-
 seri conspicerent quāta sit creatoris dul-
 cedo: nihil aliud gustarent de mundo.
 Quid est deus? Qualis est: aut quātus.
 Cum sit infimus certe comprehendī ne-
 qua q̄ potest. Veruz de ipso noticia ali-
 qua haberi potest: si consideremus que
 ipse fecit atq; creauit. Ideo Sap. xiiij.
 dicitur: A magnitudine speciei ⁊ creatu-
 re cognoscibilis. poterit creator. homin

De beatitudine sanctorum.

videri. Et *Iudeus* de summo bono li. f. c. iij. Sepe ad incorporea creaturae te. Ibi videas obsecro. Quot in mundo fuerunt homines sunt et erunt. Quot ipsorum gaudia. Quot leticiae. Quot epulationes. Quot felicitates. de divitiis de delitiis. de choreis. de odoribus. de coloribus. de saporibus. de honoribus. de ceteris propter que humani sensus delectari solent et aia. *O*ia simul collige. et cum simul ea colligeris. inuenies nihil esse respectu gaudij quod habet beati de visione diuina. *O* summa maiestas dei. quomodo potero te in hoc mundo aliquo modo sentire. *O* aie christiane vultis aliquid videre de imagine creatoris. Audite quod asserit *Augustinus* libro soliloquiorum. quod deus multis modis quiescit. ait enim sic. Circumtui vicis et plateas civitatis huius mundi. diqueris te. et non inuenis. quia male querebas foris quod erat intus. Adisti nuncios meos oculos. scilicet sensus exteriores. ut querebant te. et non inueni. quia male querebas. *V*ideo enim lux mea deus. qui illuminasti me. Quia male per eos querebas. quia tu es interior. et tamen ipsi vnde intraveris nescierunt. *N*am oculi mei dicunt. Si non fuit coloratus. per nos non intravit. *A*ures dicunt. Si sonitum non fecit. per nos non transiit. *N*asus dicit. Si non oluit. per me non venit. *D*icit gustus. Si non sapuit. per me non intravit. *T*actus etiam addit. Si compulsetus non est. nihil de hac re me interroges. *N*on ista in te sunt deus meus. *N*on enim corporis specie. non decore. non cadorem lucis vel coloris. non dulcium melodiarum carum. et quecumque dulce sonantia. non flos et vnguentorum vel aromatatum odores. non mella vel manna gustu delectabilia. non cetera que ad tangendum vel amplexandum amabilia. nec omnia alia sensibus his subiecta quero cum deum meum quero. Absit ut ista crediderim deum meum esse. que etiam bruta sensibus comprehendunt. *E*t tamen cum deum meum quero. quero nihilominus quamdam lucem super omnem lucem quam non capit oculus.

quandam vocem super omnem vocem quam non capit auris. quandam odorem super omnem odorem quem non capit naris. quandam dulcoris super omnem dulcoris quem non sapit gustus. quamdam amplexum super omnem amplexum quem tactus non tangit. *E*t interioris quidem hominis ista lux fulget ubi locus non capit. ista vox sonat ubi ipse non capit. odor iste redoleat ubi flans non spargit. sapor iste sapit ubi non est edacitas. amplexus isti tangit ubi non ducit. *H*ic est deus meus. et non estimabit alius ad illum. *E*t. *I*. Circumtui omnia que res te propter te. et propter eia derelinquens me. *I*nterrogavi terram si esset deus meus. *E*t dixit mihi. *N*on. *E*t omnia que in ea sunt. hoc idem confessa sunt. *I*nterrogavi mare et abyssos. et reptilia que in eis sunt. *E*t responderunt. *N*on sumus deus tuus. *Q*uere supra nos. *I*nterrogavi stabilem aerem et inquit. *F*allitur labor tuus non sum ego deus tuus. *I*nterrogavi celum lunam et stellas. *N*ec nos sumus deus tuus inquit. *E*t dixit omnibus his qui circumstant fores carnis mee. *D*icite mihi quid vos non estis deus meus. *D*icite mihi aliquid de illo. *E*t exclamaverunt omnes voce grandi. *I*psse fecit nos. *I*nterrogavi proinde mundi mole. *D*ic inquam mihi si deus meus es. an non. *E*t respondit voce forti. *N*on sum inquit ego. sed per ipsum sum ego. *Q*uem queres in me ipse fecit me. *S*upra me quere qui regit me qui regit et te. *H*ec ille. *O* magna igitur dulcedo mentis. quam tot *Augustinus* considerabat. *N*epe magnus ei videbatur dominus et laudabilis nimis. *I*deo *Eccl.* xxxij. dicit. *I* Regem in decore suo videbit. *Eccl.* xij. *D*ulce lumen et delectabile est oculis videre solem. *E*t tantum est leticia in visione gratiose essentie diuine. quam potius sancti dei vellent in inferno esse et deum videre. quam in paradiso et deum non videre. et potius in penis esse et deum videre. quam extra penas et deum non videre. *E*pheso. quodam ait. *E*go dico. multo grauius est quam gehenna cruciatus remoueri et abici ab illa gloria. *N*ec puto ita acerba esse ge-

bonis in cōcordia ut sunt illa q̄b̄ to: quē
 erant a cōspectu dei. Et dicitur. Illud est summū & verū gaudi
 quod nō de creatura: sed de creato
 re cōcipitur: quod cū possideris: nemo
 videret a re: cui cōparata oīs aliunde io
 cunditas meror est: oīs suauitas do
 lores: omne dulce amarum: omne pul
 cherrimū feridū: omne postremo qd̄ delecta
 re possit molestū: cū dei bonitas in in
 finitū excedat omnē bonitatē creatā.
 Delectatio que erit in perceptione im
 mediata illius bonitatis in infinitum
 melior erit omni perceptione create bo
 nitatis. Job. xvii. Hec est vita eterna
 ut cognoscāt te solū deū verū & quem
 viderit iesum xpm̄ Aug. supra. ii. Coz.
 vi. Ibi beata vita in fonte viuo bibit
 unde aliqd̄ spargit huic humane vite.
 Ibi propheta David dicit ps. xli. Quē
 admodum desiderat ceruus ad fontes
 aquarū &c. Oēs delitē q̄ sunt in toto
 mōdo velut minime gutte sunt aque:
 que fluxerūt ab illo sacro fonte trinita
 tis. Ubi ergo inimicis dei q̄ d̄mittūt
 infinitā dulcedinē & bonitatē pro mini
 mo scintilla que vertet in amaritudinē
 dicit. n. Dereliquerunt me fontē aque
 vite &c. Tertiū cōsiderandū de visio
 ne dei dicitur iocūditas. Erit vnicuiq̄ vidē
 ti dei tanta iocūditas & plena leticia:
 ut in illa omne hoīs desideria quiescat
 nihilq̄ amplius appetat. Ratio ē h̄m
 Rich. in. iii. di. dicit q̄ vnicuiq̄ na
 turaliter appetit suā perfectionē. Se
 cundaria h̄o humani intellectus perfe
 ctio cōsistit in p̄fectione sui actus qui est
 intelligere. Nāq̄ aut̄ actus intelligen
 di est p̄fectus nisi sit respectu nobilissimi
 intelligibilis & nobilissimo mō intelli
 gendi. Nobilissimū intelligibile est de
 us: nobilissimū modus intelligēdi est
 intelligere ipm̄ in sui substātia. Ex quo
 tā amabilis tāq̄ gratissima ē visio illa
 q̄ si q̄s proponeret alicui beato vellet
 ne per milia milium annorū esse in hoc
 mundo absq̄ hoc q̄ videret deū: habe
 re q̄ oēs diuitias: oēs thesaurorū: oēs

pecunias: omnes p̄ciosos lapides: om
 nia iocalia: omnia regna mundi: om
 nia delicata cibaria: omnē viroz clarif
 simoz famā & gloriaz: ac desiderabilia
 queq̄ q̄ in hoc seculo possunt esse sta
 tim clamaret. Discede a me & sine me
 esse in delictis visiois dei: q̄ sola incom
 parabiliter excedit quelibet tēporalia
 dona: quilibet tēporalia gaudia: quamlibet
 p̄hor sciam: quamlibet regū & imperato
 rū p̄eminētia. Vnde Aug. li. iij. de li
 bero arbitrio. ait: Tāta est illa pulchri
 tudo iusticie & icōmutabilis lucis eter
 ne: q̄ si non liceret in ea morari plus
 q̄ vnius diei hora: p̄pter hoc soluz in
 numerabiles anni huius vite pleni cir
 cūfluentia bonoz tēporaliū recte meritoq̄
 contemnerētur. Et libro. x. de ciui. dei.
 c. xv. inquit: Illa nāq̄ beata visio dei
 tante pulchritudinis visio est & tanto
 amore dignissima: ut sine hac quibus
 libet alijs bonis p̄ditum & abundan
 tem non dubitem protinus infelici
 mus dicere. Et apostolus. s. ad Coz. ij.
 Oculus nō vidit nec auris audiuit nec
 in cor hominis ascendit que prepara
 uit deus his qui diligunt eū. Videbi
 mus etiam deū incarnatus: quod quā
 te iocūditatis sit: dicit Bern. Plenum
 prolixius omnis suauitatis videre homi
 nem hoīs conditorē. P̄fecto nimia
 leticia erit videre xpm̄ tāq̄ gloriosum
 deum ire per paradysum. Un Scotus
 in. iij. di. xlii. dicit q̄ xps̄ potest se mō
 uere realiter vere & sicut rex in celo em
 pyreo. Videmus quoq̄ ipsum nostrū
 finē. Videbim⁹ ipm̄ factorē: creatorē: cū
 sicut vn⁹ ex nobis: & humanā naturā
 exaltatam super angelos. Et hec erit
 prima dos anime. ¶ De secunda dote
 que est fructiois inquit Rich. in quar
 to vbi. s. q̄ dos fructiois est p̄fect⁹
 charitatis habitus quo anime fruatur
 deo. ¶ De tertia dote que est tentionis
 inquit Rich. vbi. s. Dos tentionis est
 habit⁹ p̄fectus quo voluntas est per
 fecte secunda de tentionis p̄dicte p̄petua
 tione. Quid plura? Sursum corda leua

De beatitudine sanctorū.

Inus de tenebre vite huius: et dulcedine paradisi p̄ p̄tationē degustemus: q̄ nihil arbitro: dulcius q̄ tali cogitatione occupari. **E**xemplus fratris Egidij. **C**ū aut̄ experiemur ea admirabimur et letabimur scientes multo vberiorē esse felicitate ipsam sc̄tōz q̄ rumor q̄ insonat n̄ris auribus in hac vita. Sicut factū legimus de regina saba q̄ venit a finib⁹ terre ad Salomones audita fama ipsi⁹: vt d̄. iij. Reg. x. Nec cū p̄siderasset sapiētā Salomonis: vidissetq; domus quā edificauerat: et cibos mēse eius: et habitacula seruoz: et ordinē ministrantiū: vestesq; eoz et pincernas: et holocausta que offerebat in domo dñi: nō habebat vltra sp̄m: dixitq; ad reges. **V**erus est sermo quez audiui in terra mea sup sermonib⁹ tuis et sup sapiētia tua: et nō credebā narrātibus mihi donec ipsa veni et vidi oculis meis: et pbauit q̄ media pars mihi nūciata nō fuerit. **M**aior est sapientia tua et opa tua: q̄ rumor quez audiui. **V**ti viri tui et b̄ri serui tui hi q̄ stāt corā te semp et audiūt sapiām tuā. **O** igit̄ p̄clarū illū diē cū aia n̄ra ad v̄sionē illā diuinā attinget. **L**ōperiet p̄fecto tāta esse v̄sionis delectationez q̄ merito dicere poterit. **O** deus dulcissimi: b̄ri q̄ te q̄rūt: b̄ri q̄ te habēt: b̄ri qui te vidēt: b̄ri q̄ habitāt in domo tua: beati deniq; qui mundo sp̄reto te verum et summum bonum desiderant.

¶ De origine dorum corporū b̄tōz: et de numero atq; p̄ditione illarū. **C**ap. ij.

¶ Secundo ostēdimus q̄ sic copiosum et immensū gaudiū b̄tōz p̄pter corporis dotationē: de quibus dotibus tria consideremus.

- P**rimo originatōnē.
  - S**ecō distinetōnē.
  - T**ertio cōditōnē.
- ¶** Primo p̄sideremus originatōnē. vñ sc̄y erit origo dorum in corporibus b̄tōz: **A**d q̄d ita dicit **R**ich. in. iij. di. xlii. **D**ominū origo erit a deo p̄ creatōnē vt q̄daz

nō improbabiler dicūt. **E**ñ p̄ tāto d̄ q̄ dotes erūt in corpore a b̄titudine aie p̄ quādā redū dantā: q̄ deus illas creabit in corpore b̄tōz p̄pter meritū aiarū: q̄ in via et sibi et corpore suis gl̄iam meruerūt. **E**ñ p̄t̄ dicit̄ p̄bilit̄ ter q̄ ougo illaz dorum erit a deo nō in p̄ creationē: sed mediāte b̄titudine aie: q̄ sicut dicit **A**ug. in epla ad Diol. **L**as potētem fecit deus aiam: vt ex eius plenissima b̄titudine q̄ in fine tēpōz sc̄is p̄mirat̄ redūder in inferiorē naturā q̄ est corpus nō b̄tudo q̄ fructus et intellegētis est p̄pua: sed plenitudo sanctitatis et incorruptionis vigor. **D**ñs autem **D**os. in suo. iij. di. xlii. ita posuit: q̄ est loq̄ de dorum corporis: in quibus eius gl̄ificatio p̄sistit: vel quātū ad dispositionē: vel quātū ad cōsumationem. **S**i quātū ad dispositionē sic dicunt̄ dispositōnes q̄ sunt qualitates absolute ipsius corporis q̄ sibi dant a deo i eius reformatione. **S**i quātū ad p̄sumationē: sic dico q̄ sunt a gl̄ia aie siue ab aia gl̄iosa. **E**ñ sicut in p̄nti aia in corpus in fluit: et illā in fluentis corpus est coloratus: durabilis: virtuosus et agilius q̄ cū aia separat. **S**icut dico in p̄posito suo mō q̄ aia gl̄iosa in fluit in suū corpus oēs dotes istas ad quas dispositōnē habebat p̄ sui reformationē p̄nar et cōsummat. **¶** **S**ecō p̄sideremus de dorum b̄tōz corporū distinctionē. **D**istinctiōnē em̄ a sc̄is quattuor dotes ipsius corpus gl̄iosus p̄ficiētes: videly in p̄sibilitas: claritas: subtilitas: et agilitas. **N**ō aut̄ huius numeri et sufficere affignat a **D**os. q̄ corpus nostrū est cōpositū ex quattuor elementis: et q̄ elementa sunt imperfecta: quadruplicem habet ab eis defectibilitatē. **A**b aqua que est elementū humidū et passibile: h̄ passibilitatem et corruptiones: vnde humidum a queū corpus corrumpit. **A** terra q̄ est elementū opacū habet obscuritatem. **A**b igne aialitatem: q̄ calor cōsumit cōtinue ideo continue indiget aboz alimonia. **A**b aere habet infirmitatē. **A**er cū fac

lemmutatur et cedit cuiuslibet impellere
 Quia ergo quattuor isti defectus debent
 per bona opposita remoueri: ad hoc quod
 corpus sit perfectus perfectione completa: id
 quattuor sunt dotes. Contra corruptio:
 id est passio: incorruptibilitas vel im-
 passibilitas. Contra obscuritatem claritas.
 Contra aialitatem spiritualitas. Contra in-
 firmitatem virtus siue penetrabilitas.
 Vnde apostolus. I. Cor. xv. ait: Seminat in
 corruptione surgit in incorruptione: ecce
 impassibilitas. Seminat in ignobilitate
 surgit in gloria: ecce claritas. Semi-
 nat in infirmitate surgit in virtute:
 ecce subtilitas. Seminat corpus aiale
 surgit spirituale: ecce agilitas. et Augu. lib.
 xxi. de ciu. dei. inquit: Abijciet a corpo-
 ribus nostris omnis deformitas: omnis tarditas:
 omnis infirmitas: omnis corruptio. Omnis de-
 formitas per claritatem. Omnis tarditas per
 agilitatem. Omnis infirmitas per spiritualitatem.
 Omnis corruptio per impassibilitatem. Vide-
 tur itaque sufficiens ista dotium enume-
 ratio. Nam dotes corporis dicuntur non om-
 nes qualitates: sed qualitates nobiles
 et principales de nouo supradite natu-
 re. Et quod de nouo supradite debent acci-
 pi hinc naturales defectus: et hinc cau-
 sas principales que sunt quattuor elemēta
 Tertio consideremus de dotibus corporum
 duos conditiones. Prima dos est impassi-
 bilitas. Erunt enim corpora illa incorru-
 ptilia et impassibilia. Sed huius im-
 passibilitatis causam diuersimode ple-
 riq; ponunt. Dicunt ergo quidam quod ele-
 menta erunt in corpore glorioso hinc sub-
 stantia non hinc qualitates. Et id quod sub-
 stantie nihil est contrarium: sed ubi nulla
 est contrarietas nulla est pugna nec dis-
 solutio ex consequenti corpora illa erunt
 incorruptibilia et impassibilia. Sed hoc
 stare non potest: ut dicit Bossius. quod a corpori-
 bus gloriosis: ut refert Augu. vitia detra-
 huntur: natura seruabitur. Sed qualitates
 elemētales sunt eis naturales: ergo
 manebunt. Si dicas quod manent hinc
 essentiam non hinc actum. Contra quod vniu-
 quodque nobilius est quam est coniunctum

actui quam non. Alij dicunt quod corpora bea-
 ta erunt impassibilia per hoc quod cessabit
 motus celi quo cessante nihil potest mo-
 ueri. Sed articulus iste excōdicatus est.
 Nam hinc Augustinus si cessaret motus ce-
 li adhuc rota figuli posset moueri. Zan-
 dul. in suo. iij. asserit quod causa impassi-
 litatis corporum beatorum est ex hoc quod volun-
 tas diuina non coagit cuiusque cause se-
 cunde corruptenti. Cessante enim prima
 causa ab actioe sua cessabit causa secunda. Non nul-
 la causa secunda potest corrumpere corpora beata: quod
 deus non coaget illi: sicut corpora trius
 puerorum erant impassibilia ab igne: quod
 deus non coagebat igni ad comburendum
 eos: sed coageret ei ad talia combustibilia.
 Si obijcias contra ista quod tunc impassi-
 bilitas non esset dos: quod nihil poneret in
 corpore dotato nisi priuationem actio-
 nis diuine. Et secundo quod eodem modo erunt
 impassibilia corpora datorum: quod deus
 non coaget igni ut corrumpat ea. Respon-
 det Zandul. quod non oportet quod dos sit in
 dotato. Nam dos non est in spōsa que
 dotatur: sed sufficit quod ex dote aliquid fi-
 at circa personam dotatam: et sic est in
 opposito. Vel dicere possumus: quod impassi-
 bilitas est quedam priuatio passionis
 seu potentie recipientis passionem: et ista
 priuatio est in corpore dotato. scilicet corpore
 beato: sed est a voluntate diuina. ¶ De
 corporibus hinc damnatis dicit Zandul.
 quod non habebunt dotem impassibilitatis.
 Tum quod fortissime patient ab igne
 tum quia non datur eis pro meritis quod
 non corrumpantur ab igne: sed ut conti-
 nue crucient. Richardus hinc in suo. iij.
 vbi. s. refert quod in impassibilitate est con-
 siderare: et illud quod ponit et illud quod ex-
 cludit. Quis enim significetur negati-
 uo modo: tamen res per eam significa-
 ta non est priuatio: sed habitus. Est enim
 qualitas in corpore ex redundantia bea-
 titudinis anime causata: corpus prohibe-
 ens ab omni passione corruptioni con-
 traria. Omissis itaque doctorum opinionibus
 varijs de causa impassibilitatis illorū
 corporum gloriosorum summiter:

De beatitudine sanctorū.

et indubitanter tenere debem⁹ q̄ pre-
 tacta corpora nec patient nec poterūt
 pati: nec ab interiori nec ab exteriori:
 nō a frigore: nō a calore: nō a fame: nō
 a siti: nō ab egritudine: b⁹: et h̄mōi qui
 bus molestamur in presenti vita quoti-
 die. *Jo. Apocal. xij.* scribit: Absterget
 deus oēm lachrymā ab oculis eorū: et
 mors ultra nō erit: neq; lux⁹: neq; cla-
 mor: neq; dolor: erit ultra. Erat itaq;
 ibi sanitas sine infirmitate: iuuetus si-
 ne senectute: vita sine morte. *¶* *Secūda*
dos corporū brōy dī claritas. De hac
 scribitur *Sap. iij.* Fulgebunt iusti. Et
Mat. xij. Fulgebūt iusti sicut sol in re-
 gno patris eorū. Sunt nihilominus in
 hac parte tres theologorū ppositiōes
 attendende. *¶* Prima est dñi Bonauē-
 ture et *Radulphi:* qui dicūt q̄ corpora
 beatorū erūt luminosa et colorata. Co-
 lorata quidē ppter naturā quartuor
 elemētōy et eorū qualitates ex quibus cō-
 stabit corpus humanū. Sed luminosa
 rōne luminis superadditi. nā noctilu-
 ca de dei apparet colorata: de nocte lu-
 cida. Similr carbo per sui naturā alicui-
 sus coloris est: igne autē adueniēte effi-
 citur luminosus: et tñ nihilominus est
 coloratus: q̄ est ibi lux materie terre-
 stri incorporata. Sic corpus resurgēs
 per naturā suā habebit colorē et clarit-
 atē luminis superinducet ipsum sicut
 ignis carbonē. *¶* *Secūda ppositiō* s̄m
Richardū: q̄ lux elemētalis et lux cor-
 poris glorificati nō sunt eiusdē speciei
 sed lux est quasi quedā imitatio illius:
 sicut lux spūalis aīe nō est eiusdē speci-
 ei et cū spiritali luce glorie: sed est q̄daz
 imitatio illi⁹. Similr lux solaris eius-
 dē speciei nō est cū luce corporis glori-
 ficati: sed vna est quedā similitudo seu
 imitatio alteri⁹. Et ly dicat *Mat. xvij.*
 de xpo. Resplēdit facies ei⁹ sicut sol:
 tñ glosa ibi dicit plus certe q̄ sol: sed
 non habuit exēplū matris cui cōpara-
 ret. *¶* *Tertia ppositiō* est q̄ lux corpo-
 ris xpi eiusdē speciei est cū luce q̄ post
 resurrectionē erit i alijs corporib⁹ glo-
 rificatis. Ideo ap̄la dicit *Phil. iij.* Re-
 formabit cor⁹: hūilitatis nostre confi-
 guratū corpori claritatis sue. Et erit
 differētia inter lucē corporis xpi: et lucē
 ceterorū. Et inter se etiā differēt lux
 vni⁹ corporis gloriosi a luce alteri⁹ s̄m
 magis et min⁹. Quod notauit ap̄ls dicit
 cōs. j. ad *Corinthios. iij.* Alia est claritas
 solis: alia claritas lune: alia claritas
 stellarū. Stella est differētia stella
 in claritate: sic et resurrectio mortuorū.
 Nā sicut dicit magister sententiarū in
 littera. Claritas corporū est differētia s̄m
 differētia glorie aīarum: q̄ et claritate
 beatitudinis aīe claritas redundabit
 in corpus. Cū s̄m pportione qua bea-
 titudo aīe xpi excedit beatitudines q̄
 iussibet alteri⁹ aīe: sic lux corporis xpi
 excedit lumen futurū in quocūq; alio
 corpore. *¶* *Tertia dos corporū beatorū*
 erit subtilitas. Ubi dicit *Richardus*
 de media villa ex mēte philosophi: q̄
 res triplici de cā est penetratiua. Aut
 propter quantitatis paritatem: maxime
 s̄m larus et profundū vnde acus quāvis
 longa: penetratiua est. Aut propter ra-
 ritatem: et si aer est penetratiuus. Aut p-
 propter actiue virtutis magnitudinem: nec
 vinū est penetratiuū multo magis q̄
 simplex aqua quātrūcūq; tenuis. Quas
 propter aqua cū modico vino bibina
 magis refrigerat sanū q̄ si per se biba-
 tur: q̄ vinū facit eam ad loca corporis
 penetrare. *¶* *Secūda pūmā cām penetrā-*
di non attendit subtilitas corporū bea-
torū: q̄ in debita quantitate resurgēt.
 Nec etiā s̄m cām secundā: q̄ tota ma-
 teria que est necessaria ad essentia eorū
 resurget in eis. Unde quidā errauerūt
 dicētes: q̄ corpora gloriosa erūt raris-
 sima aere vel vento. Quē errorē vt ponit
Bregonius in moralibus tenuit Eutici-
us constantinopolitane vrbis episcopus.
 Igitur subtilitas illorum corporū
 erit s̄m tertiam causam. Per virtutes
 namq; beatitudinis anime erit in bea-
 tis corporibus tanta magnitudo vir-
 tutis actiue q̄ per eam multo efficiat⁹

Sermo II

poterūt penetrare q̄ ignis vel aer. Un̄
 Anselmus in libro de similitudinibus
 inter p̄ncipiū & mediū de quolibz bea-
 to dicit: q̄ intantū erit fortis vt etiā si
 velit terrā cōmouere possit. ¶ Quarta
 dos corporū beatorū erit agilitas. De
 qua Sap. iij. scribit: Tūc scintille in
 arādineto discurrēt. s. beati volabūt &
 nō deficiēt. Ad qd̄ intelligēdum dicit
 Landulphus q̄ tria cōcurrūt ad agili-
 tatē. ¶ Primū est potētia aīe motiua.
 Duplex enī motus est in hoīe. Unus q̄
 est s̄m elemētū p̄dominās quo moue-
 tur deorsum: & iste mot⁹ nō inest sibi p̄
 aīam. Alius est mot⁹ p̄gressiuus cui⁹
 p̄ncipiū est aīa: q̄ mot⁹ tripliciter dif-
 ferūt. Primo qz vnus est ab aīa scz pro-
 gressiuus: alius aut̄ nō. Scdo qz mot⁹
 p̄mū est ad vnū t̄m eo q̄ sequit̄ graui-
 tatē. scds pōt esse ad diuersa s̄m diuer-
 sam apprehēsiōnē sensus quā sequit̄
 aīa. Tertio qz i primo motu grauitas
 que est p̄ncipiū enī nō pōt desistere:
 sed in scdo motu pōt aīa desistere. Ha-
 bet nihilomin⁹ aīa potētā nō solū ad
 motū p̄gressiuū organicē: sed etiā ad
 mouēdū corpus nō organicē. Dicitur
 autem aīa mouere organicē qm̄ mouet
 vnā p̄tē mediantē alia: sicut mouēdo
 qz mouet alia mēbra: & sic fit mot⁹ pro-
 gressiu⁹. Mouet enī imēdiatē vnā par-
 tē mediantē illa mouet aliā: & sic moue-
 tur tot⁹ hō successiue. Dicit̄ etiā moue-
 re nō organicē mouēdo totū simul. Et
 sic aīa beata poterit corpus subito mo-
 uere: scz nō in instāti de loco ad locū.
 ¶ Scds qd̄ occurrit ad agilitatē erit
 multiplicatio sp̄rituū purissimoz. Tūc
 qz sp̄s vitales erūt purissimi & vigo-
 rossimi: tūc qz corp⁹ replebit̄ aliq̄ pu-
 rissimo elemētō. s. puriss. mo aere vt nō
 sit vacuū nō erit tūc faces. ¶ Tertius
 qd̄ occurrit ad agilitatē erit remotio
 oīs indispōsitōis q̄ est in nervis & in
 corpore: & oīs p̄derositās q̄ nō est de
 essentia nature. Et tūc aīa poterit mo-
 uere facili⁹ tale corp⁹ vel motu p̄gres-
 siu⁹ vel totū simul. ¶ Si dicas quō ita

bunt corpa in celo empyreo. Rūdeo q̄
 ambulabūt & mouebūt subito p̄ libi-
 ro. Si qm̄ stabūt credit q̄ stabunt eres-
 cra. Licz enī corpi in quātū corpus est
 magis cōpetat sedere vel iacere. Tūc in
 quātū est instrumētū aīe magis com-
 petit sibi stare p̄pter p̄ticipatiōnē ad
 operandū. Un̄ Stephanus vidit iesus
 stantez a dextris dei. Actū. vij. c. Oēs
 etiā sensus tam sp̄siales q̄ corporales
 erūt in sua p̄fectiōe. Videbit nāqz aīa
 deū per clarā visiōnē: odorabit deus p̄
 transformatiōnē: audiet deū p̄ sue vo-
 lūtatis impletiōnē. Ex his sensibus in
 aīa glorificata redundabit gloria in
 sensib⁹ corpis. glorios⁹: & quātā magis
 aīa erit glorificata a deo i sensib⁹ suis
 tanto in corporeos sensus in maiorēz
 gloriā redundabit. ¶ Primo quidē vi-
 sus erit tāte perfectionis: q̄ ab extrin-
 seco non poterit corumpi vel impedi-
 ri. Nā sine obstaculo videbit cūcta cor-
 pora. Unde vndecim nobilitatib⁹ erit
 decoratus. Primo quidē videbit intra
 sicut extra: & oīa corda & corpis armo-
 niam: atqz interior mēbrorū disposi-
 tiōnē: vt dicit cōmentator super Psal-
 t̄m de ange. hierar. Scdo videbit oculus
 subtus sicut supra. Tertio videbit
 de longe sicut p̄pe. Quarto minima fi-
 cut magna. nā videbit beatos in oriēz
 te etiā si ipse moueret in occidente.
 Quinto superiora oculos non leuā-
 do. Sexto inferiora oculos non incli-
 nādo. Septimo videbit diuersa obiecta &
 quāsi infinitos radios tāq̄ vnū & q̄si
 vnū. Octauo videbit qd̄libz obiectū
 & qd̄libz p̄dictoz q̄si infinitoz radioz
 ab altero separatū. Nono videbit i no-
 cre sicut i die. Decimo oculis clausis si-
 cut ap̄tis. Undecimo absq̄ labore aliq̄
 & fatigabili oīa sup̄dicta. vñ esa. lx.
 Tūc videbit & affluēs & mirabit̄ & dila-
 tabit̄ cor tuū. ¶ Scdo audiet̄ p̄ficiet̄.
 Nā nullū audit⁹ obstaculū poterit ipe
 dire eū v̄l p̄urbare. Qui i trid⁹ marie
 perfectus erit. Primo nāqz audiet
 oēs insinul sonos & voces. & oēs canē

De beatitudine sanctorum.

tus totius celestis curie sine reuerberatione aeris. Secundo discernet in his vni ab altero ita distincte: quod nullus cantus sonus aut vox poterit ab altero impediri. Tertio audiet ita delonge sicut de prope. Quarto autem gustus perficiet qui est quidam tactus. Nam gustus et tactus in presentia similes quodammodo dici possunt. Nam gustus particularis est tactus qui est in omnibus subiectis. id est sensum partibus subiectiuis. Gustus autem non erit in patria in aliquo actu: qui deseruiat nutritiue: sed tantummodo inquantus est apprehensiuus saporum: redudabit quedam dulcedo anime in sensum gustus: et hinc quosdam causabit in lingua et gustu beatorum quosdam suauissimam humiditatem habentem illi sapore qui correspondeat perfectioni illius cuius erit lingua. Rich. dist. cix. ar. iij. q. iij. ad. v. ar. tunc sentit quod talis humiditas in palato et gustu: aut fiet a deo per creationem: aut causabit in ea ex vi beatitudinis anime. Exemplum de sanctis priusquam tam parum comedebat. Exemplum de beato Fran. qui ieiunauit in lacu perusino. Exemplum de Maria magdalena. Quarto sensus odoratus perficietur in estimabili suauitate odoris: quod tunc odor non causabitur ex euaporatione seu resolutione ab aliquo corpore odorabili que tunc non erit: quia repugnat impassibilitati: sed solum per multiplicationem odoris a corpore odorifero ad ipsum sensum: immutando ipsum non immutatione materiali: sed tamen immutatione animali. Pro quo notandum hinc Rich. vbi. s. ad. vi. ar. quod fumalis euaporatio non est per se necessaria ad hoc ut similitudo odoris pertingat usque ad olfactum. Quod patet: quia refert philosophus. ij. de anima quedam sunt animalia que a longe currunt ad alimendum per hoc quod ab odore mouentur. Unde vultures ex odore percepto ad loca tam remota currunt ad cadauera quod non esset possibile quod euaporatio facta ab illis cadaueribus pertingeret ad loca tam remota. Sed quod cum multiplicatione odoris fiat euapo-

ratio aliqua a corpore odorifero: hoc prouenit ex hoc quia corpora odorifera sunt nimia humiditate aspersa. Sed in corporibus gloriosis erit odor in sua ultima perfectione: nullo modo per aliquam superfluum humiditatem dispersus. Et ideo ab eis multiplicabitur odor ad olfactum sine aliqua euaporatione. Quinto tactus perficiet atque inestimabili delectatione iocundabitur. Quia nempe iocundissima suauitate adhaerebit deo: hinc est quod corpori suo iunctus hanc iocundissimam adhaerentiam illi impartiretur. Sed quia anima gloriosa erit in toto suo corpore gloriosa: hinc est quod gloriam suam toti corpori communicabit per experientiam tanti altissimi et gloriosissimi sensus quod in presenti vita non potest bene intelligi aut credi: nisi ab illis qui per privilegium singulare toto corpore aliquam diuinam dulcedinem experientialiter experti sunt. Talis autem perfectio predictorum procedet: quia voluntas subiecta deo corpori et eius sensibus libitum imperabit. Corpus vero cum sensibus suis anime sicut anima deo obedit.

Quo ingens erit leticia beatorum ex eo quod habitabunt in celo empyreo. Cap. iij.

Tertio ostendimus quod sit copiosum gaudium beatorum propter loci habitationem quod habitabunt in celo: vbi tria dubia merito declaremus.

Primum vtrum scriptura sacra celi productionem recte denunciet.

Secundum vtrum celum sit vnum vel plures.

Tertium vtrum celum sit locus beatorum.

Ad primum dubium oritur ambiguitas: et quidem non parua. quoniam Beatus Hieronymus scribitur: In principio creauit deus celum et terram: vbi asserit scriptura celum prima die creatum. deinde sequitur: vocauit deus firmamentum celum: quod confirmat secunda die factum. Ad hoc respondet Thomae. s. parte. q. lxxij. Primum hinc Chrysostomus. qui asserit quod moyses summarie dixit quod deus fecit premittere. In principio creauit deus et cetera. postea per

partes explicauit: sicut si quis dicat: hic
 artifer fecit hanc domum: et postea subdat:
 primo fecit fundamenta: secundo erexit
 parietes: tertio supposuit tectum. Et sic
 non oportet nos aliud celum intelligere cum
 dicitur. In principio creauit deus celum
 et terram. Et cum dicitur quod secunda die factum est
 firmamentum. Secundo potest dici aliud esse
 celum quod legitur in principio creatum et quod
 legitur secunda die factum: et hoc diuersis
 modis. Nam secundum Augustinum, celum quod legitur pri-
 ma die factum est natura spiritualis in-
 formis. Celum autem quod legitur secunda die
 factum est celum corporeum. Secundum vero Be-
 dam et Serapionem, celum quod legitur prima
 die factum est celum empyreum. Firmamen-
 tum vero quod legitur secunda die factum est celus
 sydereus. Damascenus vero dicit quod celum
 prima die factum est quoddam celum spheri-
 cum sine stellis: de quo propheta loquitur di-
 cenes ipsum esse nonam spheram et primum
 mobile quod mouetur motu diurno. Per
 firmamentum vero factum secunda die intelli-
 gitur celum sydereus. Secundum dubium fuit
 verum celum sit unum vel plures. Et quod
 sit unum probari potest: quia dicitur celum in
 singulari. Genesim, i. c. vbi dicitur. Sed hec obie-
 ctio debilis est quia scriptura sepius ce-
 los nominat in plurali. Unde Deus, xxxij.
 Audite celi que loquor. et iij. Regum, xxij.
 Inclinauit celos et descendit. et Job, xv.
 Celi non sunt mundi in conspectu eius. et
 psalmi, iij. Qui habitat in celis iridebit eos.
 et psalmi, xxxij. Verbo domini celi firmati sunt.
 et psalmi, cxlij. Annunciabunt celi iustitiam eius.
 et psalmi, lxxvij. Tui sunt celi et tua est terra.
 et Sapientia, ii. Que in celis sunt quis inue-
 stigabit: et Esaias, xlv. Rorate celi desuper.
 et Esaias, l. Aperti sunt celi et vidi visio-
 nes dei. Et ad Hebraeos, i. Opera manuum
 tuarum sunt celi: et Respondet ergo Theo-
 phrastus vbi dicitur quod circa hoc videtur esse
 quedam diuersitas inter Basilium et Chry-
 sostomum. Chryostomus enim dicit non esse
 nisi unum celum. Et quod pluraliter dicitur
 celi celorum: hoc est propter proprietatem
 lingue hebraee in qua consuetum est ut
 celum solus pluraliter significetur. Si-

cut sunt multa etiam nomina in latino
 que singulari carent. Basilium autem et Da-
 mascenus dicunt plures esse celos. Sed
 hec diuersitas magis est in voce quam in re.
 Nam Chryostomus unum celum nominat totum
 corpus quod est supra terram et aquam.
 Nam etiam aues que volat in aere dicun-
 tur propter hoc volucres celi. Sed quia
 in isto corpore sunt multe distinctiones
 propter hoc Basilium ponit plures ce-
 los. Ad distinctionem ergo celorum sciens
 dum considerandum est quod celus tripliciter
 dicitur in scripturis. Quandoque enim dicitur
 proprie et naturaliter: et sic dicitur celum
 corpus aliquod sublime et luminosum
 actu vel potentia et incorruptibile per
 naturam. Et secundum hoc ponuntur tres celi:
 Primus totaliter lucidus quod vocatur em-
 pyreum. Secundum totaliter dyaphanum quod
 vocatur celum aqueum vel crystallinum. Terti-
 um partim dyaphanum et partim lucidum
 actu quod vocatur celum sydereus. Et diuidit
 in octo spheras. scilicet spheram stellarum fixarum
 et septem spheras planetarum que possunt
 dici octo celi. Secundo dicitur celum per parti-
 cipationem alicuius proprietatis celestis
 corporis: scilicet sublimitatis et luminositas
 actu vel potentia. Et sic totum istud
 spacium quod est ab aquis usque ad orbem lu-
 ne. Damascenus ponit unum celum nomi-
 nans illud aereum: et sic secundum eum sunt tres
 celi: aereum: sydereus: et aliud superius: de
 quo intelligit quod apostolus legitur raptus usque
 ad tertium celum. Sed quia istud spacium con-
 tinet duo elementa ignis et aeris: et in-
 utroque eorum vocatur inferior et superior re-
 gio: ideo istud celum Rabanus distinguit in
 quattuor: supremam regionem ignis nomi-
 nas celum igneum. Inferiorem vero regionem
 celum olympium: ab altitudine cuiusdam mo-
 tis qui vocatur olympus. Supremam vero
 regionem aeris vocauit celum ethereum: pro-
 pter inflammationem. Inferiorem vero re-
 gionem celum aereum. Et sic cum isti quat-
 tuor celi tribus superioribus connumerantur
 fuerunt in vniuerso secundum Rabanum septem
 celi corporales. Tertio dicitur celum metaphori-
 ce: et sic quibus ipsa sancta trinitas dicitur

De beatitudine sanctorū.

celū ppter ei' spūalem sublimitatē ⁊ lu-
cem. Quāq; etiā spiritualia bona in qui-
bus est sanctorū remuneratio ppter eo-
rū eminētā celi nominantur. Quāq; ho-
tria genera supnalū visonū. s. corpora-
lis: imaginariē ⁊ intellectualis: tres ces-
li nominantur: de quib' exponit Aug. q
Paulus est raptus vsq; ad tertiū celū.
¶ Tertiū dubiū fuit vtrū celū sit locus
beatorū. Et q sic pty ex testimonio scri-
pturaz. Inq; em saluator noster. Mat.
v. Beati pauperes spū: qm̄ ipsoz est res-
gnū celoz. ⁊ ibidem. Merces vestra cor-
porea est in celis. ⁊. xxij. c. Erūt sicut an-
geli dei in celo. ⁊ Paul' Act. xij. Opor-
tet nos p multas tribulationes intrare
in regnū celoz. Et. s. Pet. s. Benedictus
deus ⁊ pater dñi nostri iesu xpī qui fm̄
miam suā magnam regenerauit nos in
spem viuā per resurrectionē iesu xpī ex
mortuis in hereditatē incorruptibilē et
incōtaminatā ⁊ immarcescibilē seruātā
in celis. Et etiā ecclesia cātat. Gaudēt in
celis aīe sanctorū q xpī vestigia sunt se-
cuti. Et iterū in officio vnus martiris.
Iste est qui cōtēpfit vitā mūdi ⁊ perue-
nit ad celestia regna. ⁊ Macrobius sup
Somnus Scipionis. Sic habeto oibus
q patriā seruauerint iuuerint auerint
certū esse in celo diffinitū locū vbi bea-
ti euo sempiterno fruātur. ⁊ Lucretius:
de quo refert Lactātius li. vij. Cedit idē
retro de terra qd fuit ante. In terrā: sed
qd missum est ex etheris oris. Id rursus
celi fulgentia templa recepta. Conue-
niunt itaq; in hoc oēs viri sapientes q
beati habitabunt in celo. Theologi ho
explicant illud fore celum empyreū: qd
fm̄ Thom. s. parte. q. lxxv. ar. ij. dicitur:
empyreū. i. igneum non ab ardore: sed
a splendore et luminositate. Illud nāq;
celum fm̄ sanctum Bona. in. ij. distin. ij.
parte. ij. ar. s. q. s. est locus spiritualium
substantiarum ⁊ locus corporum glori-
ficatorum. Verum philosophi de hoc ce-
lo mihi sunt locuti: tamen via naturali
etiā poterimus hoc celū percipere. Scri-
ptura ho sacra illud exprimit cum ait:

In principio creauit deus celū ⁊ terrā.
Nicolaus de lyra exponit de empyreo.
Et hoc probat per litteram sequentem:
quia firmamentum ⁊ celum aqueum fa-
cta sunt secūda die. ⁊ Damascenus hoc
exponit: In principio creauit deus celū
et terram: id est sine stellis spherice for-
me. Quod autem illud celum sit ponens
dū vt dicit Bonauentura vbi. s. triplex
ratio finis persuadet.

Prima est perfectio vniuersi.
Secūda est ppter motū firmamētū.
Tertia est habitatio hoīs beati.
¶ Et qm̄ finis imponit necessitates hū
que sunt ad finē ppter perfectionem
vniuersi necesse est ipsum esse vniforme
q; cū sit celū luminosum difforme: si nō
esset vniforme nō esset vniuersum com-
pletum. Propter motū firmamētū ponē-
dū est ipsum esse immobile: vt mot' mo-
bilis fiat circa immobile: scz centrum: ⁊
intra cōtinēs immobile et locū: scz em-
pyreū. Nā Arist. dicit in. ij. de celo ⁊ mū-
do. c. iij. In quolibet gñe mobile suppo-
nit immobile: q; om̄e flexibile ad aliqd
fixū terminat. Sed corpus celi syderei
est mobile: ergo supra illud de necessita-
te est ponere vltimum corpus qd sit im-
mobile: hoc quidē est empyreū. Item. s.
Metaphy. c. ij. ⁊ libro. ij. celi ⁊ mūdi. v.
c. et in arithmetica in multis locis. In
quolibet genere in quo est ponere infi-
nitum ⁊ medius: est ponere supremum.
Sed gradus in corporibus atredēt fm̄
gradus perspicui ⁊ lucis. Sed inuenit
corpus opacā simpliciter: vt terra et fm̄
totū opacus. Ergo si cōplemētum est in
corporibus: dū esse corpus simplr et fm̄
totū luminosus. Propter etiā habitatio-
nem hoīs beati ponēdū est ipsum lumi-
nositatis perfecte vt habitatio cōgrua
suo habitatori. Nā cū aliqd locus renes-
biosus debeat dānatis per oppositū
lucidus debeat beatis. Proccedat autē
leticia beatis propter tria.

Primo ppter loci luminositatē.
Secūdo ppter loci puritatē.
Tertio ppter loci magnitudinē.

¶ Primo beatis pcedet leticia propter loci luminositatem: q̄ dicit Scotus in iij. dist. xliij. Illud celū erit lumine plenissimum: et omni tōcūditate gratiosum. Ideo clamat Tobias. xij. Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei ad vidēdā claritatē hierusalē. Lerte si esset possibile vnā animas videre gaudia illius vite certissime despiceret infinita gaudia huius mūdi. Vbi Aug. lib. iij. de libe. arbi. in q̄: Lata est autē pulchritudo iusticie tanta est tōcūditas lucis eterne: hoc est incommutabilis veritatis atq̄ sapiētie: ve etiā si in ea nō liceret amplius manere q̄ vnus diei mora: ppter hoc solus innumerabiles anni huius vite pleni delictis et afflictionibus temporalium bonorum recte meritoq̄ cōtemneretur: nō enim prauo aut falso affectu dicitū est ps. lxxvij. Quam melior dies vna in arboribus tuis super montem Sion: q̄ ceteri dies mundi in arboribus tuis super montem Sion. Dicitur ceci mundani q̄ paradysum facit de hoc mundo: qui est paradysus sinuū. Sursum corda. Vnde est q̄ Aug. in lib. soliloquiorū illā patriā cōsiderans magna cum dulcedine dicebat: O regnū eternū: regnū omnium seculorum: vbi lumen indefectū et pax dei que exuperat omnem sensum: in qua sanctorum acie requiescunt et leticia sempiterna super capita eorum gaudium et exultationem obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. O gloriosum est regnū in quo tecū dñe regnat oēs sancti amicti lumine sicut vestimēto: habentes in capite suo coronas de lapide preciososo. O regnū beatitudinis eterne: vbi tu dñe spes sanctorum et corona glorie facie ad facies videris a sanctis letificans eos vndiq̄ in pace tua q̄ exuperat omnem sensum. Vbi gaudium infinitū: leticia sine tristitia: salus sine dolore: vita sine labore: lux sine tenebris: vita sine morte: omne bonū sine omni malo. Vbi iuuetas nunq̄ senescit: ibi vita terminum nescit: ibi decor nunq̄ pallefat: ibi sanitas nunq̄ marcescit: ibi gaudium nunq̄ decrescit: ibi dolor nunq̄ sentitur: ibi gemitus nunq̄ auditur: ibi tristitia nunq̄ videtur: ibi leticia semp̄ habetur:

ibi malū nullū timef: qm̄ summū bonū possidetur qd̄ est semp̄ videre faciem dñi virtutum, bec ille. Non oportet ibi querere oleū p̄ lucerna vt luceat in ea. Nam claritas dei illuminabit illā et lucerna eius est agnus et ambulabunt in lumine eius. ¶ Secūdo procedet beatis leticia ppter loci puritatē. Nō erūt ibi caligines nō lutū: nō fetores: non calor: nō frigora: nō malicia: non paupertas: non toimenta et odia: sed tota puritas sanctitas: leticia. Apoca. xvj. Nō intrabit in eā aliqd̄ coinquinatū et abominatōne faciens et mendacium. Et Aug. de vanitate mūdi. Non erūt ibi fames neq̄ sitis: non frigus: non estus: nulla tenratio: aut peccandi voluntas. ¶ Tertio procedet beatis leticia propter loci magnitudinem. Si quis velit comprehendere magnitudinem illius patrie superne: incipiat ab his inferioribus numerare: quia Roma. s. scribitur: Invisibilia dei a creatura mundi etc. Considera ergo primo terrā: aquā: aerem: ignis: spheram: et lunam: mercuriū: solem: venere: martem: iouem: saturnus: stellatum celum: et crystallinum: et celum empyreum. Istorum nāq̄ quolibet alterū in decuplo superat in magnitudine et pulchritudine. Baruch. ij. O israel q̄ magna est domus dei et ingens locus possessionis eius. Augusti. de vanitate mūdi dicit: Nil hoc loco magnificentius: nil gloriosius: nil purius: nil verius: nil ista bonitate sincerius: nil abundantius copiosius. Exemplum de templo Salomonis et regine austri. ij. Regum. x. c. Istud autē regnū est regnū omnium seculorum et absq̄ fine. Qualiter nō accedit ad leticiā sanctorum esse in illo celo: satis cōstare potest ex his que dicuntur in sermone de anime rationalis admirandis prerogatiuis. Igitur dicere possumus cū ppheta ps. lxxvij. Beati qui habitāt in domo tua dñe in secula seculorum laudabunt te. Vbi erit ex omni parte quies et delectatio: et sancti oēs eterna pace fruētur. Et Augu. libro soliloquiorum

De beatitudine sanctorū. Sermo II

inquit: O patria nostra patria securate
alonge videmus ab hoc mari te saluta-
mus: ab hac valle ad te suspiramus et
nitimur cum lachrymis si quando ad te
perueniamus. Augebit quoque gaudium
beatorum iocunda societas: quod patet
ex tribus.

Primo ex societatis multitudine.

Secundo ex societatis nobilitate.

Tertio ex societatis amicitate.

Primum gaudium erit ex societatis mul-
titudine: quia tanta erit ibi multitudo res-
gū et reginarū: sanctorū et sanctarū et an-
gelorū quod non sine magno tripudio vides-
ri poterūt. **Epoca. viij.** Audi turbam ma-
gnam: quam dinumerare nemo poterat
et. **Secundū** gaudium erit ex societa-
tis nobilitate. **O** admirabile erit videre
tot mirificos sanctos et sanctas: videre
christum et. **Ideo** Hieronymus ad **Eus-
thochium**. Quotiens te vana seculi dele-
tat ambitio: quotiens ibi vides aliquid
gloriosum: ad paradysum mēte transgre-
dere et esse in cipe quod futura es. **Egre-
dere** paulisper de carcere corporis tui: et
presentis laboris mercedem ante oculos
depinge: quam oculus non vidit: nec au-
ris audiuit nec in cor hominis ascendit.

Tertium gaudium erit ex societatis
amicabilitate. Nunquid in patria illa
vnum est et equale omnium meritum?
Lerte nō. Nam **Johan. xiiij.** dicitur: In
domo patris mei mansiones multe sunt.
Ho. id est diuersa premia meritorū. **Et. s.
Lop. xv.** Stella differt a stella in clari-
tate. **Hoc** tamen intelligendum est hinc
Richar. in. iij. dist. xlix. ar. ij. q. viij. cum
discretionem. In beatitudine nāque est cō-
siderare beatitudinis obiectum scilicet bon-
num increatum: quod et idem existens ab
oibus participatur: et etiā ipsam dispo-
sitionem beatorum per quam istud bon-
num clare videndo et perfecte intelligē-
do ipsum participat. **Ex** parte quidem
eiusdem obiecti participati vnum nō est
alio beatorum: quia idem est obiectum quod
omnes participat sed ex parte dispositi-
onis beatorum vnum est beatorum alio:

quia propter merita capax est. **O** mi-
randa suauitas. **Dicit** quippe **Scotus**
in. iij. dist. vlti. q. v. quod rara est charitas
inter ipsos quod vnus participat de bonis
omnium. **Et** quis naturali amore quis
liber plus se diligit quam alius et plus deū
actu elicit: tamen tanta erit delectatio
societatis: quod quilibet non minus velle-
t pro alio bona quam pro se. **Si** enim in
hoc mundo multi posuerunt corpus in
morte pro amico: certe multo maior chari-
tas erit ibi. **Unde** **Anselmus** ait: **Per-**
fecta charitate innumerabilium ange-
lorum et hominū ibi nullus minus diligit
alium quam seipsum nec aliter audebit
quisque pro singulis quam pro seipso. **Unde**
in paradiso sunt tres qualitates sanctorum
scilicet maiorum minorum et equalium.
Qui sunt in equali gloria reduplicant
eorum gloriam ab omni parte: quia cog-
noscent se amari a quolibet equali mē-
tura. **Maiores** nō reduplicant eorum
gloriam ab omni parte: quia cognoscent
se amari tantum quantum amant: scilicet
quia gaudent de eorum gloria pro quo
libet sicut de sua propria. **Minores** nō
reduplicant eorum gloriam per eorum
amorem: et magis cognoscent illos se
gloriosiores: et isti minores vident alium
quem sex gradibus se gloriosiores: aliquos
centum et huiusmodi infiniti: et pro quo
libet reduplicant quot vicibus cognos-
cunt illos gloriosiores se. **Ex** quo acci-
dentia gloriā in sanctis multiplicat-
bitur. **Accedet** quoque ad beatitudinem
sanctorum certissima liberatio ab omni
pena tristitia: que erit triplex: scilicet

Primo a peccato.

Secundo a mundo.

Tertio ab inferno.

Primo a peccato erūt ita liberi: quod om-
nino peccare nō poterūt. **O** quātus est
seruis dei timor in hac vita. **et** dicit **Au-
gu.** de ciuita. dei in lib. xxiij. c. xxiij. ne in
peccatū ruat: ibi autē timere nō expedit.
Secundo a mūdo et suis malis. **Non** erit
enī raro aduersus spiritū: nō diabolus
tētans: non pericula aliqua. **Itē** **Epoca.**

De cōceptione beate Marie. Sermo I

vij. di. Non esurient neq; stiet amplio
e. Ideo Bern. dicit: O felix anima que
ferulente carnis supata miseria in hu
ius sapiētie lumine redescit: Jō Pau.
Rom. vij. dicebat: Infelix ego hō quis
me liberabit de corpore mortis huius?
Aug. li. soliloquior dicit: Felices qui
de naufragio vite p̄sentis ad tāta gau
dia iā peruenire meruerunt. Infelices
nos: miseri q̄ p̄ huius maris fructu ma
gnas & p̄cellōsas voragine trahimus
naue ignozātes an ad portū salutis per
uenire valeam? Infelices in quā quoz
est vita in exilio: vita ī periculo finis in
dubio: nesciētes finē nostrū: q̄ oīa ī fu
turi reseruant incerta: & adhuc in pe
lagi fluctib; versamur suspirantes ad
portū. hec ille. Tertio ab inferno vi
debāt se liberatos & a tāta miseria: vbi
sempitern; est horoz & dānati crucian
tur. Et q̄bus oib; colligit q̄ cātābūt &
glorificabūt deū. S; quō in celo possit
cātari: multis nō est clarū cū dicat Da
mascen; de angelis. Eōsilia sermone si
ne voce plato. Et Esa. J̄dicere v̄. vj. c.
Clamabāt alter ad alterū sc̄tus sanct;
sc̄tus. Ad hoc dicit Bon. in. ij. dist. ij. q̄
in paradiso erit laus mētalis & vocalis.
P̄ hoc q̄ multi sc̄i ab angelis cū lau
dib; vocalib; sunt delati. S; tñ tutius
est dicere q̄ erit angelis mētalis: in ho
minib; nō vtrac; v̄ tot; hō ferat ī lau
dē diuinā. Et si querat quō p̄ hoc eē:
dicit q̄ illa formatio vocis nō fiet p̄ spi
rationē & respirationē: s; p̄ aerē q̄ quasi
naturalr erit beatis cōplātar; sicut p̄z
in quibusdā aialibus v̄ in apib;. Hel
cete ita deseruiet empyreus gl̄ificatis
sicut aer corporib; nō gl̄ificatis. Si
cōsiderem; ergo fratres charissimi. di.
Greg. in homel. que & quāta sunt q̄ no
bis p̄mittuntur in celis & c. vsq; ibi mu
nere letari. Ad q̄ nos p̄ducit ille q̄ vi
uit & regnat in secula seculorū. Amen.

Explicitus est tractatus
de beatitudine sancto:us.

- Tabula in sequentē tractatum.
- De cōceptione intemerate marie vir
ginis. Sermo. i.
- De sancta nobili et digna natiuitate
virginis gloriose. Sermo. ij.
- De annunciatione glorioissime vir
ginis marie. Sermo. iij.
- In festo visitationis beate marie de
p̄uilegijs maternitatis eiusdē: p̄pter
que ip̄a prestātissima & singularis me
rito nuncupatur. Sermo. iij.
- In festo purificationis beate marie
de tribus virtutibus eiusdē contem
plandis. Sermo. v.
- De assumptione & exaltatione virgi
nis sacratissime ī qua maxima relucet
diuina potētia. Sermo. vj.
- De sancto ioseph. Sermo. vij.
- De bona spe. Sermo. viij.
- De virginitate. Sermo. ix.
- De paciētia que est omnibus necessa
ria. Sermo. x.
- De predestinatorum numero & dam
natorum. Sermo. xi.
- De iudicio pestilētie. Sermo. xij.
- De morte. Sermo. xiii.
- De carētia. Sermo. xiiii.

Sequitur tractatus vltimus huius
operis de p̄cipuis festis beate marie vir
ginis. In quo etiā nōnulli sermones cō
munes multū vtilēs habentur. Et sunt
presentis tractatus oēs sermones. xiiij.
De conceptione intemerate Marie
virginis: de qua varie sunt opiniones
doctorum: licz festū ab ecclesia celebra
tur. Sermo. i.

Quandum erat
abyssi & ego iam cōcepta
erā. Sapiētia verba sunt
ista orig; naliter p̄ouer.
vii. & in epla hodiernē fe
stiuatatis. Ob singulare & p̄cipuā re
uerentiā: quā totus mūdus ad virginē
glorioissimā gerit festū cōceptionis e
annuatim p̄ terrarū oibē solēnter cele
bratur. Si em̄ tot innumera amplissi
ma; bñficia meritis & intercessiōe illi
v̄ ij